

L'EDUCACIÓ AMBIENTAL A LES ILLES BALEARS: NECESSITATS I PROPOSTES

1. Antecedents: l'Estratègia Balear d'Educació Ambiental

L'Estratègia Balear d'Educació Ambiental (EBEA) és un document que el Govern de les Illes Balears i la Universitat de les Illes Balears van impulsar i que es va publicar l'any 2003. És el fruit del consens sorgit del procés de participació que es va iniciar l'any 2000 i que es va gestar entorn del Fòrum d'Educació Ambiental de les Illes Balears (FEAIB) i de les comissions de coordinació i de redacció de l'EBEA.

En el procés de redacció de l'EBEA, el FEAIB es va reunir en quatre ocasions. A més, també es van fer altres reunions prèvies i trobades sectorials i insulars. En total, hi van participar unes 550 persones representatives dels agents de l'educació ambiental a les Illes Balears. El document final de l'EBEA que es va publicar l'any 2003 és fruit d'aquest procés de treball llarg i extens entre les persones i entitats participants.

Per elaborar l'EBEA, es van establir sis marcs d'acció en els quals es van dividir els agents de l'educació ambiental durant el procés participatiu: ciutadania, Administració pública, sistema educatiu, àmbit socioeconòmic, Universitat i mitjans de comunicació. El document final de l'EBEA va establir, per a cada un d'aquests marcs d'acció, entre 8 i 14 objectius, que se subdivideixen en accions més concretes, fins a un total de 65 objectius i 313 accions.

https://www.caib.es/sites/serveideducacioambiental/ca/estrategia_balear_deducacio_ambiental_ebea-4665/

2. 2025-2026: revisió i actualització de l'EBEA

Vint-i-dos anys després de la publicació i de la presentació pública de l'EBEA, el Servei de Qualitat i Educació Ambiental (SQEA) de la Direcció General de Medi Natural i Gestió Forestal del Govern de les Illes Balears en posa en marxa la revisió i l'actualització, amb el suport de la Societat Balear d'Educació Ambiental (SBEA).

Malauradament, després de més de dues dècades, l'EBEA ara és poc coneguda per la major part dels agents de l'educació ambiental de les Illes Balears. Per altra banda, l'educació ambiental ha continuat el seu camí d'expansió, diversificació i implantació dins la nostra societat.

La majoria dels objectius que va plantejar l'EBEA són vigents actualment, però és difícil valorar-ne el grau d'assoliment i definir quin paper ha tingut l'Estratègia en aquest procés. D'altra banda, alguns dels objectius han quedat obsolets pels canvis que hi ha hagut durant aquest període, especialment pel que fa a l'ús de canals de difusió d'Internet i de les xarxes socials.

Amb aquestes premisses, el setembre de 2025 s'inicia el treball de revisió i actualització de l'EBEA. En una primera fase, entre setembre i desembre, es va dur a terme un estudi per avaluar el grau de compliment de les diverses mesures definides en l'Estratègia.

El mes de febrer, comença la segona fase, que consisteix en un procés de participació, perquè els agents d'educació ambiental de les Illes Balears aportin la seva visió sobre les necessitats detectades i facin propostes per actualitzar l'EBEA.

D'aquests dos processos, el juliol de 2026 n'ha de sorgir un document de propostes i línies d'acció per a l'educació ambiental a les Illes Balears.

Principals resultats de l'avaluació del grau d'assoliment dels objectius de l'EBEA. Resum de les conclusions

L'informe de l'avaluació de l'EBEA estableix una valoració numèrica del grau d'assoliment de cada un dels objectius. La mitjana general que n'ha resultat ha estat de 2,59 sobre 5, que correspon a un assoliment parcial. Més enllà d'aquesta dada numèrica, el treball de valoració ha permès arribar a unes conclusions que resumim a continuació.

- En general, a les Illes Balears, durant els darrers vint anys, s'ha avançat considerablement en el desplegament de l'educació ambiental pel que fa

a l'increment i a la diversificació d'agents; a la diversificació temàtica; a l'augment de tipologies de programes, de recursos i d'activitats; a l'abast del públic, i a l'existència de canals de participació, de difusió d'informació, etc.

- Aquest progrés és generalitzat, però també desigual, i presenta mancances importants, en particular la manca d'una coordinació estable i formalitzada entre els agents de l'educació ambiental. A més, s'hi afegeixen altres dèficits concrets com, per exemple, la formació ambiental insuficient dels professionals dels mitjans de comunicació i, molt especialment, la dels futurs mestres d'educació infantil i primària, així com la del professorat de secundària.
- No es pot establir un vincle directe entre els avenços de l'educació ambiental a les Illes Balears i l'EBEA mateixa, perquè no hi ha hagut un seguiment del document ni sessions del FEAIB.
- Centre de Recursos d'Educació Ambiental de les Illes Balears (CREAIB): la creació d'un centre de recursos d'educació ambiental va ser una de les principals demandes del procés de participació de fa dues dècades i una de les llavors per a la creació del CREAIB. Actualment, es valora molt positivament la seva existència i els seus recursos, però és poc conegut i poc utilitzat. Per aquest motiu, es considera necessari dinamitzar-lo, donar-lo a conèixer i fomentar-ne l'ús.
- Fòrum d'Educació Ambiental de les Illes Balears: el FEAIB no s'ha tornat a reunir des de 2003, quan es va fer la sessió de presentació de l'EBEA. Aquests és un dels principals punts febles que s'han detectat. Les conseqüències són la manca de coordinació, de coneixement i de feina conjunta i en xarxa entre els agents de l'educació ambiental de les Illes Balears. Com a aspecte positiu, s'ha de destacar que gairebé totes les entitats contactades han respost de manera afirmativa quan se'ls ha demanat si estarien disposades a participar en el Fòrum.

Resum de les principals conclusions per als marcs d'acció:

Ciutadania. L'aspecte que s'ha valorat més positivament és el creixement d'agents d'educació ambiental en aquest àmbit: hi ha més entitats que hi treballen i també s'han diversificat tant les temàtiques tractades com els

destinatariis. Cal destacar, per exemple, l'aparició de moltes associacions que treballen sobre el medi marí, un fet que contrasta amb la situació de fa vint anys, quan molt poques ho feien. A més, també s'han incrementat els canals de participació (organismes participatius, patronats, fòrums, plataformes, etc.). L'aspecte negatiu és la falta de coordinació i, fins i tot, de coneixement mutu entre aquestes entitats.

Administracions públiques. Aquí també s'ha valorat de manera positiva la diversificació dels actors. No només trobam l'educació ambiental en un determinat organisme o departament, sinó que s'ha estès entre diverses conselleries, a tots els consells, als ajuntaments, etc. A més, també s'han diversificat els temes, i s'ha passat d'un predomini de la qüestió dels residus i dels espais naturals protegits, a abordar també aspectes com la transició energètica, la posidònia, el consum i la producció ecològica, el transport, etc. Les principals mancances es troben en la planificació i la coordinació. És necessari disposar d'una estratègia actualitzada d'educació ambiental, global o sectorial, i de sistemes de coordinació estables entre tots els agents, funció que havia de fer el Fòrum.

Sector socioeconòmic. És un sector molt desigual en el qual s'han produït importants avenços en alguns casos. Així i tot, en altres aspectes encara hi ha molt camí per recórrer. El que s'ha valorat més positivament és que moltes empreses ara disposen de responsables de medi ambient i de plans o iniciatives de formació ambiental. D'altra banda, però, aquesta tendència no ha arribat a molts sectors empresarials.

Sistema educatiu. És el marc d'acció amb més potencial per impulsar el desenvolupament de l'educació ambiental. Tot i que en els darrers vint anys ha experimentat un creixement notable, encara no ha desplegat tot el potencial. Les iniciatives ara són més transversals i es duen a terme programes més estructurats, però encara hi ha un predomini de les iniciatives puntuals. S'han fet passes per formalitzar la introducció de l'educació ambiental als centres educatius, però la posada en pràctica efectiva encara depèn molt del voluntarisme del professorat.

Universitat. En el cas de la UIB, s'ha avançat en la gestió ambiental del campus i de les instal·lacions; així i tot, encara hi ha importants mancances en el terreny acadèmic. És especialment preocupant que no s'hagi produït cap avenç en la formació en educació ambiental dels futurs mestres i professors. Es detecta una manca d'estudis de grau i postgrau relacionats amb el medi ambient, com el de ciències ambientals, i també la necessitat d'integrar l'educació ambiental en altres graus. D'altra banda, la UIB és capdavantera en recerca en matèries com l'ecologia terrestre, l'oceanografia, l'ecologia marina, el turisme i la sostenibilitat, etc., però la recerca en educació ambiental és escassa. Com a aspecte positiu, cal

destacar el paper actiu en educació i divulgació ambiental d'organismes científics com l'IMEDEA, LINCC o OCDS.

Mitjans de comunicació. Aquest ha estat possiblement l'àmbit més difícil de valorar. D'una banda, és evident que la difusió d'informació ambiental ha augmentat gràcies als mitjans de comunicació, que incorporen més programes o seccions específiques, així com per la presència de temes com el canvi climàtic, l'aigua, la biodiversitat, etc. en la informació diària. No obstant això, d'altra banda, és un sector en què la complexitat és creixent. En comparació a fa vint anys, ara han aparegut preocupacions noves com la saturació i la desinformació. Hi ha molta informació ambiental i de qualitat, però és difícil que destaquï i arribi al públic, que està saturat de contingut publicitari i de material intranscendent, d'esports, de cuina, de bellesa, d'autoajuda, de successos, etc. També s'ha estès la problemàtica vinculada amb la desinformació, les notícies falses (*fake news*), el sensacionalisme, el negacionisme, la manca de confiança en la ciència, etc. Tot allò que és capaç de captar l'atenció, captar clics, és afavorit pels algorismes, però altres continguts queden relegats. Per ara, aquests fenòmens són obstacles molt importants per difondre la informació ambiental.

3. Procés de participació: *Una visió compartida de l'educació ambiental a les Illes Balears*

Els objectius del procés de participació són:

- Detectar les **necessitats, opinions i propostes** actuals de diferents grups socials i impulsar un diàleg obert.
- Crear una visió compartida sobre el **futur de l'educació ambiental** a les Illes Balears
- Generar a la vegada **compromís i corresponsabilitat** entre els agents implicats.

Participants:

- Tota la ciutadania interessada en l'educació ambiental.
- Els agents socials vinculats amb l'educació ambiental.

Eines de participació:

- Procés participatiu en línia al Portal (febrer - abril).
- Trobades presencials entre el mes de febrer i el mes d'abril de 2026, per als diferents marcs d'acció, illes i sectors d'especial rellevància.